

DUAKLIM

DUAL LEREN KINDEROPVANG LIMBURG

EINDRAPPORT

KINDERBEGELEIDER DUAAL

SCHOOLJAAR 2017-2018

Projectgegevens

Programma:	ESF Vlaanderen 2014-2020
Oproep 391:	Duaal Leren en Werken
Prioriteit:	2 – Loopbaanbeleid preventief 10i (ongekwalificeerde uitstroom)
Project:	6867 DUAKLIM – Duaal leren Kinderopvang Limburg
Periode:	schooljaar 2017-2018
Promotor:	vzw Limburgs Steunpunt Kinderopvang Universiteitslaan 3, 3500 Hasselt
Partners:	Steunpunt Onderwijs provincie Limburg/UniForm Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt vzw KSOB Sint-Augustinusinstituut Sint-Jobstraat 12, 3960 Bree vzw Sint-Maria Wico Campus Stationsstraat 74, 3910 Overpelt Syntra Limburg – Campus Hasselt Gouverneur Verwilghensingel 40, 3500 Hasselt
Werkplekken:	<i>Groepsopvang baby's en peuters:</i> <ul style="list-style-type: none">• 't Wiekersnestje – Bree• Familia – Genk• Daltoncrèche – Hasselt• De Hummeltjes - Hasselt• De Speelboom – Houthalen-Helchteren• Villa Vrolijk – Kauilille• Hopsakee - Lommel• Ter Duinen – Lommel• Hopsa – Maaseik• De Hummeltjes - Neerpelt• Karbonkeltje – Overpelt <i>Groepsopvang buitenschoolse kinderopvang:</i> <ul style="list-style-type: none">• Scooby Doo – Bocholt• Holder de Bolder – Bree• Familia – Genk• De Pagadder – Hamont-Achel• De Hummeltjes – Hasselt• 't Speelnestje – Kinrooi• Schuif-Af – Leopoldsburg• Robbedoes – Neerpelt• De Ballon – Opglabbeek

Inleiding

DUAKLIM was een proefproject voor de uitrol van de nieuwe opleiding Kinderbegeleider dual. Het project werd mogelijk gemaakt door ESF-middelen.

DUAKLIM is ontwikkeld gedurende het schooljaar 2017-2018 en gebeurde in nauwe samenwerking met de scholen, het Steunpunt Onderwijs-Uniform, het Limburgs Steunpunt Kinderopvang, de leerlingen en de kinderopvangvoorzieningen.

Na dit schooljaar kunnen we spreken van een erg geslaagd project. Twaalf leerlingen namen deel aan de nieuwe studierichting, 11 leerlingen behaalden hun diploma. Van deze 11 leerlingen, kozen er 3 van hen voor om verder te studeren. De anderen kregen onmiddellijk een contract op de werkplek. De werkplekken waren zeer tevreden over de nieuwe opleiding omdat de competenties die de leerlingen ontwikkelen erg aansluiten bij de noden van het werkveld

Een nieuwe opleiding als school opstarten is niet evident en je kandidaat stellen als werkplek roept bij voorzieningen vele vragen op. Ook voor de leerling en de ouders zelf is dit nog onbekend terrein. We willen daarom met dit eindrapport onze ervaringen delen. We beschrijven in het eerste deel van het rapport het project, de doelstellingen, de resultaten en aandachtspunten. In het tweede hoofdstuk gaan we dieper in op het proefproject en beschrijven we het hele traject. We delen eveneens de gebruikte tools en instrumenten.

Graag willen we alle partners bedanken die van bij de start hun schouders met veel enthousiasme onder dit project hebben gezet. Ook een dank je wel aan de sectorverantwoordelijken VIVO, Diverscity en Syntra Vlaanderen waar we met al onze vragen terecht konden.

We wensen jullie veel leesplezier en veel succes met de start van de nieuwe opleiding KINDERBEGELEIDER DUAAL.

Hasselt, 28 november 2018

Inhoud

INLEIDING	3
HOOFDSTUK 1 - HET PROJECT DUAKLIM	6
1 SITUERING	6
2 DOELSTELLINGEN	6
3 PARTNERS	7
4 DE KRACHT VAN DUAAL LEREN	8
5 AANDACHTSPUNTEN & (BELEIDS-)AANBEVELINGEN	10
5.1 Algemeen.....	10
5.2 Scholen	11
5.3 Werkplekken	11
5.4 Leerlingen.....	12
5.5 Evaluatie van de leerling	12
HOOFDSTUK 2 - EEN TERUGBLIK OP HET PROEFPROJECT	13
1 HET DUAAL TRAJECT - SCHOLEN	14
1.1 Standaardtraject kinderbegeleider duaal	14
1.2 Aan de slag met het standaardtraject	14
1.3 Stappenplan voor de school	15
1.4 Aandachtspunten & tips.....	16
2 HET DUAAL TRAJECT - WERKPLEKKEN.....	16
2.1 Erkenning als werkplek.....	16
2.2 Aan de slag met het duale traject	17
2.3 Stappenplan voor de werkplek	18
2.4 Aandachtspunten & tips.....	19
3 MENTOROPLEIDING	19
3.1 De keuze voor UniForm	19
3.2 Inhoud mentoropleiding duaal	20
3.3 Aandachtspunten & tips.....	21
4 HET DUAAL TRAJECT - LEERLINGEN	22

4.1	Instapvoorwaarden	22
4.2	Toeleiding	23
4.3	Advies en screening	23
4.4	Inschrijving	24
4.5	De match van een leerling met een werkplek	24
4.6	Opleidingsplan	25
4.7	Begeleiding van de leerling	25
4.8	Vroegtijdige beëindiging van het duale traject	26
4.9	Evaluatie van de leerling	26
4.10	Aandachtspunten & tips	26
5	TOELICHTING GEBRUIKTE EN/OF ONTWIKKELDE INSTRUMENTEN	27
5.1	Scholen	27
5.2	Werkplekken	30
5.3	Mentor	32
5.4	Leerlingen	32
6	NUTTIGE LINKS	33
7	INFO EN CONTACTGEGEVENS – PARTNERS DUAKLIM	34
8	INFO EN CONTACTGEGEVENS - WERKPLEKKEN	34
9	BIJLAGEN	35

Hoofdstuk 1 - Het project DUAKLIM

1 Situering

In het schooljaar 2017-2018 ging de **proeftuin dual** voor de nieuwe studierichting 'Kinderbegeleider dual' van start. Dual leren richt zich op arbeidsrijpe jongeren. De leerlingen worden gescreend door de school die vervolgens een niet-bindend advies formuleert. De leerling leert voornamelijk op de werkvloer: 60% van de opleidingstijd is de leerling in de kinderopvang aanwezig.

De opleiding kinderbegeleider dual is gebaseerd op de beroepskwalificatie 'kinderbegeleider baby's & peuters' en de beroepskwalificatie 'kinderbegeleider schoolgaande kinderen'. Deze beroepskwalificaties werden vertaald naar een standaardtraject waarin ook wordt aangegeven waar elke competentie wordt aangeleerd. De hoofddoelstelling van dual leren is dat de jongere een onderwijskwalificatie en/of beroepskwalificatie behaalt.

Het traject 'Kinderbegeleider Dual', waarin het onderwijs en de werkplek nauwe partners zijn, bereidt de leerlingen voor en vormt de leerlingen om na het afstuderen onmiddellijk aan de slag te kunnen in de sector. Leren op de werkplek, gecoacht door een mentor uit het werkveld, biedt de leerlingen een veel intensievere opleiding, volledig geënt op het werken in de kinderopvang.

Het proefproject DUAKLIM is een initiatief van het Limburgs Steunpunt Kinderopvang samen met haar partners: Steunpunt Onderwijs provincie Limburg – UniForm en de drie scholen Sint-Augustinus Bree, Wico Sint-Maria Neerpelt en Syntra Hasselt.

De specialisatierichting kinderbegeleider wordt in het voltijds secundair onderwijs, het deeltijds secundair beroepsonderwijs en in de leertijd aangeboden. Voor het proefproject dual leren wordt een uniform kader opgesteld waardoor de opleiding dezelfde is, ongeacht of deze wordt aangeboden in het voltijds onderwijs, deeltijds onderwijs of de leertijd. 1 oktober 2017 was de uiterste datum om het proefproject met leerlingen te starten.

2 Doelstellingen

Met het project DUAKLIM streeft het Limburgs Steunpunt Kinderopvang er naar om, samen met de deelnemende scholen, werkplekken, Steunpunt Onderwijs - UniForm en andere partners, de opleiding Kinderbegeleider dual vorm te geven.

In de opleiding staat maatwerk centraal: iedere leerling krijgt een individueel opleidingstraject. Door leerlingen te laten groeien op hun eigen tempo, willen we hun leerkansen vergroten.

Als basis voor dit project werden het standaardtraject en de leerplandoelstellingen vertaald naar leermodules op de werkplek en op school. Hierdoor willen we leerlingen maximaal voorbereiden op een job in de kinderopvang.

Niet alleen de leerlingen, maar ook de trajectbegeleiders en mentoren spelen een grote rol in dit project. Een ondersteuningsaanbod dat tegemoet komt aan de noden van deze trajectbegeleiders en mentoren is daarom ook een belangrijke doelstelling.

In dit project beogen we een goede samenwerking tussen scholen en werkplekken. Dit is immers cruciaal om van het traject Kinderbegeleider dual een kwaliteitsvol, succesvol, efficiënt en duurzaam opleidingstraject te maken.

Tot slot willen we leerlingen, scholen en werkplekken informeren over deze volwaardige leerweg zodat meer leerlingen de kans wagen om hun eigen talenten ten volle en met goesting te ontwikkelen.

3 Partners

Het Limburgs Steunpunt Kinderopvang, het Steunpunt Onderwijs provincie Limburg, UniForm en de geselecteerde scholen, Sint-Augustinus van Bree, Wico Sint-Maria uit Neerpelt en Syntra Hasselt zijn samen de uitdaging aangegaan om het traject kinderbegeleider dual op te starten.

Bij Syntra Hasselt werden jammer genoeg geen leerlingen ingeschreven zodat zij minder betrokken zijn geweest bij het verdere verloop van project.

De scholen en het Steunpunt Onderwijs – UniForm hebben vooral het onderwijsluik voor hun rekening genomen. Het Limburgs Steunpunt Kinderopvang heeft input gegeven voor het luik kinderopvang en de werkplekken.

De werkplekken, zijnde de opvangvoorzieningen, werden van bij de start betrokken bij de opmaak van het opleidingsplan om een goede verdeling tussen werk- en schoolcomponent te bewaken.

Met de sectorverantwoordelijken VIVO, Diverscity en Syntra Vlaanderen wisselden we op regelmatige basis informatie en advies uit.

School

"Voor ons allen is het een uitdaging om uit het traditionele schoolse denkkader te stappen. Het is een serieuze oefening om kritisch te kijken naar wat noodzakelijk is en wat het hoogste leerrendement geeft."

DUAKLIM

Werkplek

"We zijn ontzettend blij met de goede samenwerking en begeleiding vanuit de school."

Wij zijn fan van dual leren en willen hier in de toekomst zeker mee doorgaan!"

4 De kracht van duaal leren

De goede samenwerking tussen de verschillende partners resulteerde in een succesvol en duurzaam project 'DUAKLIM'. Het opleidingstraject werd door alle scholen en werkplekken gedragen. De onderlinge afstemming verliep vlot en de expertise van de verschillende partners zorgde voor de nodige verdieping binnen het afgelegde traject. Alle partners in dit project zijn dan ook absoluut overtuigd van de grote meerwaarde die duaal leren kan betekenen.

Een degelijke opleiding

Voor de leerlingen zijn de voordelen van het traject kinderbegeleider duidelijk. Door veel tijd door te brengen op de werkplek kan theorie onmiddellijk omgezet worden in de praktijk. De verschillende handelingen en vaardigheden worden stapsgewijs aangeleerd en voorgedaan. De leerlingen leren alle aspecten van de kinderopvang kennen, direct gelinkt aan de concrete praktijk. Dit geeft de leerlingen een solide opleiding en stoomt hen klaar voor de werkvloer. Een leerling die het traject Kinderbegeleider duaal heeft afgerond voelt zich helemaal klaar om aan de slag te gaan in de kinderopvang. Ook de werkplekken zijn er van overtuigd dat het traject de leerlingen een diepgaande vorming geeft en hen optimaal instapklaar maakt voor een job in de opvang.

Op maat van de leerling

De opleiding Kinderbegeleider duaal is op maat van de individuele leerling. Het individuele leerpad zorgt ervoor dat de leerinhoud sterkt aansluit bij de specifieke leernoden die de leerlingen ervaren. Persoonlijke uitdagingen vergroten de leerkansen van de leerlingen alsook hun motivatie om met thema's aan de slag te gaan. Deze motivatie is vaak een drijvende kracht in het verwerven van de beroepscompetenties.

Grote betrokkenheid van het werkveld

De participatie van het werkveld in deze opleiding Kinderbegeleider duaal is zeer groot. Mentoren voelen zich bijzonder verantwoordelijk, ze zien het als een 'eigen verdienste' als het traject goed verloopt.

Bijna alle mentoren hebben ervoor gekozen om aanwezig te zijn op de klassenraad. Mentor en trajectbegeleider bouwen een band op door het langdurige traject en kunnen zo samen de opleiding van de leerling dragen.

Trajectbegeleider

"Al gauw merkte ik dat de motivatie van de leerling haar sterkte was. Zij heeft op haar eigen tempo, door sturing en zelfsturing, de competenties van een kinderbegeleider behaald. Met dank aan de mentoren die met hun voorbeeld en kritische kijk een goede steun en leermeester waren. De leerling heeft haar eigen grenzen kunnen verleggen omdat de werkplek leerkansen gecreëerd heeft, wat ik heel erg waardeer."

De nieuwe opleiding Kinderbegeleider duaal geeft een bijkomend resultaat: mentoren worden uitgedaagd om bewust het beste van hun professionele zelf te geven en ervaren dat ze hierdoor groeien.

Leidinggevenden ervaren dat trajectbegeleiders vorming binnen brengen.

Mentoren beamen dat ze de vaardigheden van de trajectbegeleiders overnemen en ook na het beëindigen van het traject blijven toepassen.

Ondersteuning via de mentoropleiding

Het proefproject is zowel voor de leerlingen als voor de opvangorganisaties een leerproces. Als leerlingen in je opvang competenties aanleren, moet je uiteraard het goede voorbeeld geven. Via de mentoropleiding, een bestaande opleiding die aangepast werd aan de opleiding Kinderbegeleider duaal, werden ze klaargestoomd om de leerlingen goed op te vangen en op te leiden op de werkvloer.

Mentor:

"Ik heb veel gehad aan de mentoropleiding van UniForm. Daardoor sta ik nu – nog meer dan anders – stil bij het feit dat een leerling in het begin van het project bijna geen handelingen beheerst, maar dat het eerst uitgelegd of getoond moet worden. Ik heb hierin een voorbeeldfunctie en daar ben ik me erg van bewust."

Enkele cijfers

- 12 leerlingen
- 11 verschillende werkplekken 'baby's & peuters'
- 9 verschillende werkplekken 'buitenschoolse opvang'
- 11 leerlingen behaalden het diploma kinderbegeleider duaal
- 22 deelnemers (sessie najaar 2017) en 14 deelnemers (sessie voorjaar 2018), volgden de mentoropleiding voor kinderbegeleider duaal.
- 8 leerlingen werden na hun opleiding onmiddellijk tewerkgesteld
- 3 leerlingen gingen verder studeren (bachelor)

Leerling

"Mijn ervaring in de crèche is een heel fijne ervaring.

Ik kwam uit de richting verzorging en had dus al stages achter de rug, maar dit was anders. Ik heb bij mezelf echt wel grenzen verlegd in mijn kunnen en mijn durven. Ik had drie maanden echt wel nodig om mezelf te kunnen ontplooiën in de job van kinderbegeleider.

Ik had veel steun van mijn mentor en het andere personeel. Doordat ze kort op de bal speelden, kon ik op mijn eigen tempo groeien. Die ruimte zou ik niet gehad hebben in het gewone traject van kinderbegeleider in een stage van 3 weken. Ik kan nu zeggen dat ik hier sterker uitgekomen ben en de competenties bereikt heb om in het werkveld te stappen!"

5 Aandachtspunten & (beleids-)aanbevelingen

Vanuit de ervaringen van het project DUAKLIM formuleren we hieronder een aantal aandachtspunten en beleidsaanbevelingen. We hebben ze opgedeeld in de clusters: algemeen, scholen, werkplekken en leerlingen.

5.1 ALGEMEEN

- De leerling en de kwaliteit van de opleiding Kinderbegeleider duaal staan centraal.
- Regelmatig overleg organiseren tussen de verschillende partners, scholen, werkplekken en andere ondersteuningsorganisaties is nodig om van duaal leren een succesverhaal te maken.
- Zorg voor ondersteuning vanuit andere koepelorganisaties m.b.t. kinderopvang (ondersteuningsnetwerk kinderopvang - werkplekken).
- De evaluatie van leerlingen gebeurt best op eenduidige wijze en gebaseerd op het standaardtraject Kinderbegeleider duaal én MeMoQ.
- Zorg voor voldoende werkplekken:
 - Voldoende werkplekken voor baby's en peuters biedt geen garantie voor voldoende werkplekken buitenschoolse opvang. Neem daarom tijdig contact op met buitenschoolse opvangvoorzieningen.
 - Houdt rekening met de mobiliteit van de leerlingen: er zal onvoldoende aanbod van KDV en BKO zijn binnen haalbare afstand voor de leerlingen wanneer meer scholen zullen instappen in dezelfde regio. Ook de reguliere opleiding kinderopvang heeft vele stageplaatsen nodig.
- Leerlingen komen op 1 werkplek en krijgen dus maar één visie mee (ter vergelijking: bij een stage zijn er verschillende werkplekken). De kwaliteit van de werkplek moet daarom bewaakt worden. Eventueel kan een kwaliteitslabel voorzien worden. We pleiten voor werkplekken met attest/vergunning van Kind en Gezin.
- Bij stages krijgen leerlingen enkel feedback, geen oordeel over slagen of het leerproces. Bij de opleiding Kinderbegeleider duaal heeft de werkplek evaluatiebevoegdheid. Dit vergt heel wat afstemming tussen school en werkplek.
- Een mentoropleiding is voor mentoren én trajectbegeleiders noodzakelijk voor een goed verloop. Dit is best een verplichte opleiding voor beiden.
- Dit traject vergt een tijdsinvestering van mentoren. Hier worden best middelen tegenover gezet zodat deze mentoren zich regelmatig vrij kunnen maken voor evaluatie en feedback.
- We pleiten ervoor om de leerlingen buiten de gemiddelde leeftijd te houden voor de berekening van de subsidies Kind en Gezin omdat hierdoor de subsidies kunnen verminderen.
- Het traject is voor sommige leerlingen te kort. Mogelijkheid voorzien om dit traject in de tijd uit te breiden.
- Zet in op het verbeteren van het imago van duaal leren.
- Verder uitwerken van het vrijstellingenbeleid.

"Ik heb regelmatig overleg met de trajectbegeleider. We moeten goed bewaken dat alle nodige competenties voldoende worden geoefend maar ook theoretisch goed gekend zijn. Ik merk dat het toch vrij krap is om op een korte periode alles aangeleerd te krijgen. Qua planning mogen we wel wat strikter zijn."

5.2 SCHOLEN

- De screening van de leerling dient niet enkel te gebeuren op basis van arbeidsrijpheid, maar ook (meer) op verantwoordelijkheid. De screening mag geen momentopname zijn, stageverslagen kunnen mee opgenomen worden. De screening moet transparant zijn, gemotiveerd en met betrokkenheid van de leerling en eventueel de werkplek.
- Het is voor een school niet evident om zowel de reguliere opleiding kinderzorg als de opleiding Kinderbegeleider duaal aan te bieden (uren, lesgevers, ...). Een betere samenwerking en uitwisseling van leerkrachten tussen scholen zou mogelijk moeten zijn.
- Begin met voorafgaand enkele lesweken te organiseren om een goede voorbereiding op elke werkplek te verzekeren.
- Trajectbegeleider en mentor volgen best samen de mentoropleiding. De evaluatie gebeurt volgens het nieuwe kwaliteitskader en hierbij is het belangrijk dat de documenten (en de visie) van UniForm correct gebuikt worden.
- Ga als trajectbegeleider elke week op de werkplek langs. Werk mee, zie en ervaar wat er gebeurt. Dit is een belangrijke voorwaarde om het leerproces van de leerling samen te dragen.
- Waak over de overdracht van informatie van de school naar de werkplek en vice versa. Zorg voor voldoende flexibiliteit in het lesgebeuren. Intervisie is een krachtige leerweg.
- Werk het traject in de buitenschoolse opvang op voorhand inhoudelijk uit naar haalbaarheid.

5.3 WERKPLEKKEN

- In de opleiding Kinderbegeleider duaal zijn twee werkplekken vereist. Eén voor baby's & peuters en één voor opvang van schoolgaande kinderen. Het vinden van voldoende en bereikbare werkplekken is niet evident. Daarom moet er duidelijk en regelmatig gecommuniceerd worden naar de werkplekken over alle aspecten van duaal leren.

Met de leerlingen heb ik de vervoersmogelijkheden op een inventieve manier bekeken. Eén leerling is bereid bus - trein - fiets te combineren om tot Hasselt te geraken vanuit Maaseik (reistijd enkel anderhalf uur). Zij is enorm gedreven om toch maar een werkplek te vinden. De 3 anderen die dreigen uit de boot te vallen hebben er niet zoveel voor over of mogen dit niet van hun ouders.

- Mentoren: De werkplekken moeten zorgen voor gemotiveerde en pedagogisch vaardige mentoren. Zij hebben samen met de andere kinderbegeleiders een voorbeeldfunctie.
 - Het volgen van de mentoropleiding van UniForm vormt een meerwaarde voor de mentoren. De mentor heeft meer inzicht in de taken en staat kort bij de leerling.
 - De mentor en trajectbegeleider volgen best samen de mentoropleiding. De evaluatie gebeurt volgens het nieuwe kwaliteitskader en hierbij is het belangrijk dat de documenten van UniForm correct gebuikt worden.
 - samenwerking met de trajectbegeleider is van cruciaal belang.

- Theoretisch adviseren wij een simultaan verloop tussen de modules baby's en peuters en buitenschoolse opvang. Dit heeft als voordeel dat er meer continuïteit voor de werkplek is en het gemakkelijker wordt om werkplekken te vinden. Praktisch blijkt dit voor scholen niet haalbaar (naar groepen, leerlingen, begeleiding) om tijdens dezelfde periode zowel het traject baby's en peuters als buitenschoolse kinderopvang aan te bieden. De vraag hierbij 'Welke leerlijn biedt de meeste kansen voor de leerling, zeker voor instappers' moet verder onderzocht worden.
- De buitenschoolse opvang is moeilijker inpasbaar in het traject dan opvang van baby's en peuters: het is moeilijker plaatsen te vinden, het realiseren van 20 uur per week is niet evident, de shift is gespreid over ochtend en avond, ...

5.4 LEERLINGEN

- Leerlingen moeten beter voorbereid worden op het feit dat solliciteren geen garantie geeft op een werkplek (overeenkomst alternerende opleiding).
- De leerlingen en hun ouders moeten duidelijk op de hoogte gebracht worden van het werknemersstatuut van de jongere (leervergoeding, verlof- en vakantieregeling, kinderbijslag, ...).
- De minimale leeftijd van een kinderbegeleider om te kunnen werken in de opvang werd vastgelegd op 18 jaar. Dit wordt best aangepast zodat leerlingen die 18 jaar worden in het betrokken schooljaar ook kunnen deelnemen aan de nieuwe opleiding Kinderbegeleider dual en niet een jaar moeten wachten.

5.5 EVALUATIE VAN DE LEERLING

- We opteren er voor om de leerling te beoordelen met een woordrapport: behaald of niet behaald.
- De beoordelingen van lescomponent en werkplekcomponent worden best tot één geheel gemaakt, dus geen aparte beoordeling voor de school of werkplek.
- De beoordeling moet maximaal afstemmen op het standaardtraject Kinderbegeleider dual en gelinkt zijn aan het persoonlijk opleidingsplan (POP) (1 kader voor alle betrokkenen).
- We werken in de eerste module best niet alleen met 'behaald' of 'niet behaald', maar ook met 'niet behaald onder voorbehoud'. Dit voor items waar een leerling in het tweede deel van het traject (in de buitenschoolse opvang) nog in kan groeien.

Hoofdstuk 2 - Een terugblik op het proefproject ...

In januari 2017 maakten de minister van onderwijs Hilde Crevits en de minister van werk Philippe Muyters bekend dat het proefproject duaal leren werd uitgebreid naar 19 extra studierichtingen, waaronder kinderbegeleider.

Het Limburgs Steunpunt Kinderopvang heeft initiatief genomen om als promotor in te tekenen op deze oproep vanuit een jarenlange en sterke samenwerking tussen onderwijs en de sector kinderopvang.

Het Limburgs Steunpunt Kinderopvang en het Provinciaal Steunpunt Onderwijs zijn al verschillende jaren partners. Samen met de scholen en de opvangvoorzieningen werken we concreet aan kwalitatieve trajectbegeleiding en afstemming tussen onderwijs en werkveld. De evaluatietool UniForm wordt gebruikt in vrijwel alle Limburgse kinderopvanginitiatieven. Deze tool werd ondertussen aangepast aan het nieuwe decreet kinderopvang, gebruik makend van het gedragscompetentie-woordenboek van het Limburgs Steunpunt Kinderopvang.

De afstemming tussen onderwijs en werkveld werd nog extra ondersteund door het aanbieden van gemengde UniForm-mentoropleidingen waar over de verschillende jaren bijna het hele werkveld kinderopvang gevormd werd vanuit de visie van UniForm. Het accent ligt hierbij op de procesbegeleiding, vertrekkende vanuit de leerling die wordt bijgestuurd door mentor en gecoacht door trajectbegeleider).

Drie scholen in de provincie Limburg werden geselecteerd voor de nieuwe studierichting Kinderbegeleider duaal. Het betreft Sint-Augustinusinstituut Bree, WICO-Campus Sint-Maria Neerpelt en Syntra Limburg – Campus Hasselt.

Het proefproject werd goed voorbereid, opgevolgd en bijgestuurd door alle partijen. Dankzij de goede samenwerking en de inbreng van ieders expertise kunnen we stellen dat de ervaringen zeer positief zijn en dat zowel mentoren, leerlingen, coördinatoren en de scholen zeer tevreden zijn over het project.

"We zijn op een unieke wijze van samenwerking onze sterkte aan het maken ..."

We gaan in dit deel dieper in op het afgelegde traject kinderbegeleider duaal van DUAKLIM. Hierbij geven we eerst aan hoe de opleiding kinderbegeleider duaal in het schooljaar 2017-2018 uitgewerkt werd.

Voor de duidelijkheid hebben we het duale traject opgedeeld in vier clusters: scholen – werkplekken – mentoropleiding – leerlingen. Per deel wordt toelichting gegeven over de verschillende stappen. We geven onze ervaringen en bevindingen mee via aandachtspunten & tips. In een volgend deel worden de gebruikte of ontwikkelde instrumenten toegelicht.

1 Het duaal traject - scholen

1.1 STANDAARDTRAJECT KINDERBEGELEIDER DUAAL

Voor de opleiding Kinderbegeleider duaal werd een standaardtraject uitgewerkt. Dit geeft aan hoe het duale traject van de opleiding er uit ziet en geldt voor alle scholen.

Het standaardtraject Kinderbegeleider duaal is opgebouwd uit 5 clusters. De activiteiten van de beroepskwalificaties 'kinderbegeleider baby's en peuters' en 'kinderbegeleider schoolgaande kinderen' vormen de basis van de clustering. Per cluster van activiteiten worden eveneens de vaardigheden en de bijhorende kenniselementen opgenomen.

De werkplekcomponent in het standaardtraject kinderbegeleider duaal bedraagt gemiddeld meer dan 20 uren per week op schooljaarbasis.

Gezien de verschillende mogelijke contexten binnen dit standaardtraject Kinderbegeleider duaal dient de leerling zijn opleidingstraject te vervullen binnen een context baby's en peuters én binnen een context schoolgaande kinderen.

De leerling heeft over het schooljaar heen minstens 5 maanden een werkplek baby's en peuters en minstens 3 maanden een werkplek schoolgaande kinderen. Een leerling moet minstens 5 dagen aaneensluitend vakantiewerking buitenschoolse opvang doen.

Bijkomende attesten worden gevraagd vooraleer de leerling het werk kan starten. Het betreft het attest 'Levensreddend handelen' en een uittreksel uit het strafregister model 2. In het kader van werkplekcomponent moet er voorafgaandelijk een gezondheidsbeoordeling plaatsvinden.

1.2 AAN DE SLAG MET HET STANDAARDTRAJECT

Vanuit de koepels werden ondersteunende documenten aangereikt voor het proefproject Kinderbegeleider duaal voor het schooljaar 2017-2018. De scholen gingen hiermee aan de slag en samen met UniForm werden bestaande begeleidingsdocumenten geïntegreerd en aangepast voor duaal leren. Er werd nagegaan hoe de aangereikte documenten vanuit de koepels en de bestaande, aangepaste documenten van UniForm elkaar kunnen aanvullen en versterken.

Het standaardtraject kinderbegeleider duaal vraagt immers een andere aanpak op school en in het werkveld dan de huidige opleidingstrajecten. Een individueel groeitraject per leerling moet uitgewerkt worden. Het Persoonlijk Ontwikkelingsplan dat ontwikkeld werd door het Limburgs Steunpunt Kinderopvang en in samenwerking met UniForm vertaald werd naar onderwijs was hiervoor een hulpmiddel. De school heeft de aangereikte documenten dan verder gebruikt naar eigen behoefte (digitalisering).

Het jaarplan duaal leren werd geconcretiseerd door de scholen en afgetoetst bij verschillende werkplekken. In de loop van het schooljaar werd dit bijgestuurd.

Het proefproject kinderbegeleider duaal startte in het schooljaar 2017-2018 met de schoolcomponent (eerste maand). De werkplekken waren immers nog niet erkend. Bovendien vereist het standaardtraject dat de leerlingen vóór de aanvang van de werkcomponent het attest Kennis levensreddend handelen bij kinderen behalen.

Vanaf oktober organiseerden beide scholen 1 of 2 dagen per week de lescomponent, afhankelijk van de vooropleiding van de leerling, en 3 of 4 dagen de werkcomponent.

Beide scholen bieden ook de traditionele variant 7 Kinderzorg aan waardoor de vakken van de basisvorming van de leerling van de duale variant aansloten bij de traditionele variant.

De lessen sloten niet aan wat betreft organisatie en inhoud. Voor beide groepen moesten aparte lessen georganiseerd worden. De opleiding Kinderbegeleider duaal moet immers maximaal inspelen op de werkplek. Hierdoor is het werken met een strikt jaarprogramma, zoals in de reguliere opleiding gebeurt, niet mogelijk. Het pluspunt van de opleiding Kinderbegeleider duaal is dat de aangereikte leerinhouden onmiddellijk worden toegepast op de werkplek en hierover gereflecteerd kan worden. Op jaarbasis hebben leerlingen uit de verschillende groepen wel dezelfde inhoud verworven, er werd enkel een andere aanpak gehanteerd.

Vanuit de koepel werd geadviseerd om te starten met een werkcomponent bij baby's en peuters en rond de paasvakantie in te zetten op de buitenschoolse opvang.

De evaluatie wordt een gedeelde verantwoordelijkheid vermits de leerlingen ook op de werkplek kennis, vaardigheden en attitudes aanleren. De eindevaluatie blijft de verantwoordelijkheid van de school.

Voor de schoolcomponent zal de school de vooropgestelde doelen toetsen en voor de werkcomponent zal de mentor dit doen. Voor het component algemene vorming ligt de verantwoordelijkheid voor de evaluatie volledig bij de school. In het project DUAKLIM werden de evaluatie-instrumenten van UniForm gehanteerd.

1.3 STAPPENPLAN VOOR DE SCHOOL

Op basis van onze ervaringen sommen we hierna de verschillende stappen op die je als school best zet om een nieuwe studierichting duaal leren te organiseren.

- Bereid de uitbouw van een nieuwe opleiding goed voor. Neem hiervoor voldoende tijd. Inzetten op duaal leren moet een bewuste keuze zijn.
- Beslis en communiceer als school over het aanbieden van de nieuwe opleiding.
- Informeer de leerkrachten over alle aspecten van duaal leren. Verwijs ook naar de website 'duaal leren' (zie ook nuttige links) waar alle informatie gebundeld werd.
- Teken het organigram uit: wie doet wat? Verantwoordelijkheden moeten duidelijk zijn.
- Stel een team van vakleerkrachten en trajectbegeleiders werkplek samen voor de opleiding Kinderbegeleider duaal en voorzie voldoende ondersteuning en opleiding voor de trajectbegeleiders.
- Concretiseer de nieuwe opleiding kinderbegeleider, geef invulling aan de vakken en bepaal schoolcomponent – werkcomponent.
- Maak een planning op voor het verloop van het schooljaar, houd rekening met de twee doelgroepen: werkplek baby's en peuters en werkplek buitenschoolse opvang.
- Informeer de leerlingen en hun ouders tijdig over de nieuwe opleiding (website, folder, infodagen, instapvereisten, ...). Bepaal hoe en hoe vaak je de leerlingen informeert.
- Voorzie studie- en loopbaanbegeleiding voor de leerlingen en bij problemen met betrekking tot arbeidsrijpheid (IBAL-project: Intensieve Begeleiding Alternierend Leren voor jongeren uit Leren en Werken)
- Bepaal vooraf de werkwijze om (kandidaat-) leerlingen te screenen.
- Bepaal de werkwijze over hoe een advies over de arbeidsrijpheid van de kandidaat-leerling wordt gegeven.

- Organiseer extra vormingen zoals sollicitatietraining, levensreddend handelen, ondernemerschap, ... (eventueel samen met andere scholen).
- Maak een overzicht van alle formaliteiten/documenten die in functie van de leerling geregeld moeten worden.
- Maak goede afspraken met de werkplekken (opleidingsinhouden, voorwaarden, praktische afspraken, administratie, begeleiding, procedure instroom, ...).

1.4 AANDACHTSPUNTEN & TIPS

- Begin op tijd met de uitbouw van de nieuwe opleiding Kinderbegeleider dual en maak vooraf een duidelijk tijdspad met deadlines .
- Zorg dat de informatie (regelgeving, incentives, OAO, ...) over dual leren voldoende is en gekend door alle betrokken personen.
- Ga na of er voldoende kinderopvangvoorzieningen erkend zijn als werkplek voor baby's en peuters en als werkplek voor buitenschoolse opvang in de omgeving van de school en/of thuisadres van de leerlingen. Dit is echter geen garantie op een werkplek. De leerling moet ook nog solliciteren en de werkplek kiest uiteindelijk de leerling om een OAO af te sluiten.
- Denk eraan: een werkplek voor kinderbegeleider dual is waarschijnlijk een stageplaats minder voor de voltijdse opleiding kinderopvang.
- De trajectbegeleiders moeten flexibel zijn en bereid zijn een coachende houding aan te nemen.

2 Het dual traject - werkplekken

2.1 ERKENNING ALS WERKPLEK

Om als werkplek een leerling kinderbegeleider dual op te leiden heb je een erkenning nodig. Hieraan zijn een aantal erkenningsvoorwaarden verbonden. De erkenningsaanvraag wordt behandeld door het Vlaams Partnerschap Dual Leren, door VIVO (private en zelfstandigen) of door Diverscity (openbare besturen). Na de erkenning kan de werkplek een overeenkomst afsluiten met de leerling. De erkenning als werkplek is 5 jaar geldig.

Erkende werkplekken vinden voor twaalf geïnteresseerde leerlingen was onze grootste bezorgdheid. In het proefproject moest de leerling een werkplek met een overeenkomst hebben ten laatste 20 opleidingsdagen na instap in het project.

Zowel de scholen als het Limburgs Steunpunt Kinderopvang hebben heel wat inspanningen moeten doen om op erg korte termijn de kinderopvangvoorzieningen bijkomend te informeren en te overtuigen. De regelgeving i.k.v. dual leren werd daarnaast regelmatig aangepast. Door Syntra Vlaanderen en de sectorverantwoordelijken werden inspanningen gedaan om de procedure voor erkenning zeer kort te houden.

Enkele geïnteresseerde leerlingen zijn bij de start van het nieuwe schooljaar al gauw overstapt naar de reguliere opleiding kinderopvang omdat ze geen zekerheid kregen over een geschikte werkplek in hun omgeving. Uiteindelijk waren er in Limburg meer werkplekken erkend of geïnteresseerd dan er leerlingen waren in de nieuwe richting Kinderbegeleider dual. Helaas waren een aantal plekken moeilijk bereikbaar voor de leerlingen omwille van de afstand en/of de bereikbaarheid met het openbaar vervoer.

Na onze zoektocht naar werkplekken voor baby's en peuters begon de zoektocht in het najaar en voorjaar opnieuw naar een werkplek voor buitenschoolse opvang.

Werkplekbegeleider Syntra Vlaanderen

"We konden jullie erkenningsaanvragen voor de opleiding 'kinderbegeleider duaal' goedkeuren. Concreet betekent dit dat jullie overeenkomsten binnen 'Duaal leren' kunnen afsluiten voor jongeren binnen bovenstaande opleiding. Veel succes met het opleidingstraject!"

2.2 AAN DE SLAG MET HET DUALE TRAJECT

De kinderopvangvoorzieningen (werkplekken) werden geïnformeerd via de scholen, via het Steunpunt Onderwijs en via het Limburgs Steunpunt Kinderopvang. Met behulp van een website, infovergaderingen, individuele bezoeken en andere contacten werden antwoord gegeven op alle vragen van de werkplekken.

De afstemming schoolcomponent en werkcomponent gebeurde bij de start van het nieuwe schooljaar met zowel de scholen als enkele werkplekken.

"Er zitten pareltjes tussen onze leerlingen. Maar er zijn ook leerlingen die het waarschijnlijk moeilijk gaan krijgen om bij een sollicitatiegesprek te schitteren. Donderdag doen beide scholen een sollicitatietraining."

Met de scholen werd afgesproken dat de leerlingen zelf naar werkplekken moesten zoeken.

De scholen organiseerden vooraf een sollicitatietraining voor de leerlingen.

De leerlingen kregen vervolgens een lijst van mogelijke werkplekken voor baby's en peuters en ze solliciteerden naar de werkplekken die voor hen gemakkelijk bereikbaar waren.

Ondertussen werd ook een opleiding EHBO (gezamenlijk) georganiseerd omdat het bezitten van een attest levensreddend handelen een voorwaarde is om te kunnen werken in de kinderopvang.

Eens de leerlingen een werkplek hadden, werden de OAO's (Overeenkomst Alternerende Opleiding) afgesloten. Het jaarprogramma en het individueel opleidingsplan werden besproken en toegevoegd aan de overeenkomst.

Ter ondersteuning werd een document opgesteld met de administratieve verplichtingen van de werkgevers.

Inzet leerling als volwaardige kinderbegeleider of als surplus

In principe kan een kinderbegeleider zonder kwalificatie niet starten in de kinderopvang. De regelgeving voorziet echter dat ook 'kinderbegeleiders in opleiding' ingezet kunnen worden als volwaardige begeleider indien hij of zij een bewijs heeft van een kwalificerend traject. Dit kan enkel onder deze voorwaarden:

- per kinderbegeleider (1 VTE) in een kwalificerend traject :
 - zijn er 3 voltijds equivalent kinderbegeleiders met een kwalificatiebewijs, op niveau van de organisator (dus niet noodzakelijk in dezelfde locatie).
 - is er altijd een kinderbegeleider met een kwalificatiebewijs aanwezig in de kinderopvanglocatie.
- Opgelet: een kinderbegeleider zonder kwalificatiebewijs, die gebruik maakt van de wettelijk voorziene afwijking op basis van voldoende aangetoonde ervaring, wordt niet beschouwd als gekwalificeerd en kan dus niet alleen staan in een opvanglocatie met een kinderbegeleider in een kwalificerend traject.
- De kinderbegeleider in het kwalificerend traject behaalt het kwalificatiebewijs maximaal 6 jaar na het starten als kinderbegeleider bij de organisator.
- Het bewijs van een kwalificerend traject is een inschrijvingsbewijs van maximaal 3 jaar oud, voor een opleiding die leidt tot het behalen van het vereiste kwalificatiebewijs.

Als men de leerling-kinderbegeleider dus onder bovenstaande voorwaarden als een volwaardige kinderbegeleider inzet bij de doelgroep baby's en peuters, dan telt hij of zij mee voor de begeleider-kind ratio (maximum aantal kinderen per kinderbegeleider) en bijgevolg ook voor de berekening van de gemiddelde leeftijd (één van de subsidiecomponenten).

Meer info over hoe de gemiddelde leeftijd berekend wordt vind je via deze link: <http://www.kindengezin.be/img/subsidie-inkomenstarief.pdf> (pagina 12 en volgende).

Als de organisator ervoor kiest om de leerling in het kader van duaal leren niet als volwaardige kinderbegeleider in te zetten, kan de leerling nog altijd ingezet worden als extra helper en telt dan niet mee in het kader van begeleider-kind ratio (m.a.w. de leerling kan alleen 'en surplus' worden ingezet), noch voor de berekening van de gemiddelde leeftijd.

2.3 STAPPENPLAN VOOR DE WERKPLEK

Op basis van onze ervaringen in het project DUAKLIM sommen we hierna de verschillende stappen op die je als werkplek kinderopvang best zet om een leerling uit de studierichting kinderbegeleider duaal tewerk te stellen.

- Informeer je goed over het nieuwe systeem duaal leren. Vraag bij je collega's naar hun ervaringen. Inzetten op duaal leren moet een bewuste keuze zijn.
- Neem de beslissing om als kinderopvangvoorziening leerlingen van de nieuwe opleiding Kinderbegeleider duaal te begeleiden.
- Informeer je team over duaal leren.
- Duid een mentor aan en zorg voor ondersteuning en professionalisering.
- Bereid de erkenningsaanvraag voor. Ga naar de website <https://www.syntravlaanderen.be/duaal-leren>, registreer je en vraag een erkenning aan voor de opleiding Kinderbegeleider duaal. De sectorverantwoordelijke neemt contact en beoordeelt de erkenningsaanvraag.
- Plan sollicitatiegesprekken voor de (kandidaat)leerlingen.
- Maak de arbeidsovereenkomst (OAO) op en voeg het individueel opleidingsplan, opgesteld door de trajectbegeleider, bij.
- Maak goede afspraken met de scholen (opleidingsinhouden, praktische afspraken, administratie, begeleiding, evaluatie, ...).
- Stel een onthaalbrochure voor de leerling op.
- Maak een overzicht/checklist van alle formaliteiten/documenten die in functie van de aanwerving van de leerling geregeld moeten worden:

- attest medische geschiktheid van de leerling
- attest van onberispelijk gedrag
- attest van kennis van levensreddend handelen
- bewijs 18 jaar zijn
- werkpostfiche
- arbeidscontract OAO
- aangifte DIMONA
- aanvraag premies
- attest tewerkstelling
- opvolgen aanwezigheid leerlingen
- verzekering
- loonfiches
- ...
- Maak specifiek voor de doelgroep buitenschoolse opvang afspraken met de school over de invulling van de uren.

2.4 AANDACHTSPUNTEN & TIPS

- Zorg ervoor dat duaal leren voldoende gekend is bij de werkplek: 'Wat is het verschil met de opleiding kinderopvang in het volwassenonderwijs?' en 'Wat gaat ons dat kosten?'....
- Zorg dat alle kinderbegeleiders in de opvang betrokken en geïnformeerd zijn en dat het volledige team achter de keuze staat om een leerling op te leiden.
- Kies voor een gedreven mentor en zorg voor een mentoropleiding.
- Vraag je mentorkorting en andere verminderingen (RSZ, ...) aan.
- Let op: het aantal leerlingen per mentor is beperkt.
- Zorg voor een goed onthaal van de leerling. Onthaal en begeleiding is zeer belangrijk.
- Voorzie dat de persoon waarmee de leerling zal samenwerken op de werkplek aanwezig is bij de sollicitatie.
- Informeer naar de mobiliteit van de leerling, zeker wanneer de leerling 2 keer per dag in de opvang (buitenschoolse) moet zijn.
- De leervergoeding ligt vast.

3 Mentoropleiding

Kinderopvanginitiatieven moeten voor de erkenning als werkplek een mentor aanduiden. De mentor heeft minimaal 5 jaar beroepservaring en beschikt over een attest van gevormde mentor. Voor elke begonnen schijf van 5 leerlingen die worden begeleid, kan het kinderopvanginitiatief een mentorkorting aanvragen.

3.1 DE KEUZE VOOR UNIFORM

In Limburg (en Vlaams- Brabant) is het gebruik van documenten (evaluatieformulieren, feedbackbladen, activiteiten,...) en de daarbij horende mentoropleiding zeer goed ingebed binnen de secundaire scholen en werkplekken binnen het domein personenverzorging. Na ontwikkeling van de UniForm-stagetool ouderzorg kwam de vraag vanuit scholen en werkveld om de tool om te zetten voor de opleiding kinderopvang. De ontwikkeling van de tool werd telkens teruggekoppeld naar het werkveld waardoor al snel per sector werkgroepen van stakeholders ontstonden.

Samen met het Limburgs Steunpunt Kinderopvang werd de terugkoppeling van documenten en het aanbod van mentoropleidingen uitgewerkt binnen de werkgroep

kinderopvang. Noden en behoeften werden samengebracht en waar mogelijk werden gezamenlijke acties ondernomen en studiedagen opgezet. De evaluatietool UniForm voor kinderopvang gebruikt het competentiewoordenboek Klimkracht en werd tegen het licht van het decreet kinderopvang gehouden.

De stap om samen in het project DuaKlim te stappen, de bestaande documenten en de mentoropleidingen aan te passen aan duaal leren was dan ook een evidente stap.

Visie van UniForm

UniForm werkt vanuit de noden van het werkveld en streeft naar een consensus tussen onderwijsbehoefte en behoeften van de betrokken sector. Door netoverschrijdend samen te werken aan hetzelfde doel en te streven naar objectivering wordt de kwaliteit van stages en werkervaringen ondersteund en verhoogd. De leerling/student staat hier centraal: vanuit zijn zelfreflectie wordt de evaluatie opgebouwd.

Wat uitgewerkt wordt moet gedragen zijn en, indien nodig, kunnen bijgestuurd worden. Het gaat om een proces, een ontwikkeling en is dus nooit 'af'

Maximale afstemming van onderwijs en arbeid is de doelstelling. Door samen te werken aan hetzelfde doel en te streven naar objectivering beoogt UniForm de kwaliteit inzake de procesbegeleiding voor het secundair onderwijs (en gelijklopende opleidingen in het volwassenenonderwijs) te ondersteunen en te verhogen.

3.2 INHOUD MENTOROPLEIDING DUAAL

UniForm organiseert mentoropleidingen (3 halve dagen praktische opleiding) voor alle begeleiders die dagelijks met leerlingen op pad gaan, op de werkvloer of vanuit onderwijs.

Voor de opleiding Kinderbegeleider duaal werd een extra sessie uitgewerkt voor mentoren en trajectbegeleiders. In deze sessie wordt specifiek gewerkt rond instructietaal en ingegaan op specifieke coachingsvaardigheden nodig bij een duaal traject: creatief denken, (actief) luisteren, observeren en feedback geven, motiveren en evalueren. Extra aandacht gaat bovendien naar het werken met een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP).

De mentoropleidingen bestaan uit gemengde groepen (begeleiders uit de bedrijven/voorzieningen en uit het onderwijs) van maximum 20 deelnemers en vertrekken vanuit de kwaliteiten van de begeleiders enerzijds en vanuit de kwetsbare student anderzijds.

De klemtoon wordt gelegd op de praktische aanpak, oefening van coaching vaardigheden en het gebruik van de documenten van Uniform (zie www.uni-form.be).

Deze mentoropleidingen zijn gratis, deelnemers ontvangen een attest van erkende opleiding dat recht geeft op RSZ-vermindering.

Inhoud van de opleiding

We verkennen de rugzak van de leerling, staan stil bij wat dit betekent voor de wijze van omgaan hiermee en kijken aansluitend naar onszelf: wie zijn wij als mentor/trajectbegeleider in relatie tot de leerling. Zien wij de mogelijkheden, de sterktes van leerlingen of zijn we eerder gefocust op wat (nog) niet gaat?

Hoe geven we leerlingen instructies en ondersteunen we het leerproces? Wat is coachen en hoe geven we feedback? Hoe kan het gebruik van de Uniform documenten hierin ondersteunen? Welke visie ligt aan de basis van de documenten en wat betekent dit voor het gebruik bij de begeleiding?

In de duale opleiding is ervoor gekozen om mentor en trajectbegeleider samen deze vorming te laten volgen. Hiermee beoogden we dat beiden elkaar in hun rol beter leerden kennen en 'dezelfde taal' spreken m.b.t. begeleiding en evaluatie van leerlingen.

Na de eerste reeks (najaar 2017) kwam er een eerste evaluatie met de lesgevers en de projectcoördinator om de sessies bij te sturen.

3.3 AANDACHTSPUNTEN & TIPS

Vanuit de evaluaties door de lesgevers en deelnemers aan de mentoropleiding geven we volgende aandachtspunten en tips mee:

- Het is belangrijk dat zowel mentoren als trajectbegeleiders aanwezig zijn om elkaars visie te kennen en om het evalueren en coachen vanuit verschillende standpunten te ervaren en te oefenen.
- Werken met een POP moet aan bod komen in mentorsessies. De deelnemers geven aan dit nog onvoldoende te beheersen en willen hier ook in de toekomst meer over weten.
- Aandacht voor instructietaal, het stellen van correcte vragen in bepaalde contexten moet geoefend kunnen worden.
- Het is belangrijk dat de mentoren en begeleiders goed op de hoogte zijn van de visie van UniForm. De documenten staan allemaal met elkaar in verband, het ene kan niet zonder het andere.
- Rollenspelen laten deelnemers oefenen en ervaren.

"Ik zie vooral dat de mentoren héél bewust bezig zijn met hetgene wat verteld wordt in de mentoropleiding. Ze zijn er zich meer dan ooit van bewust dat ze een voorbeeldfunctie hebben en letten op de instructietaal en letten erop dat ze zaken voordoen."

De mentoropleidingen zijn opgestart als gevolg van de nood aan een visie omtrent het omgaan met de gezamenlijk ontwikkelde documenten van Uniform.

Volgende accenten worden gelegd:

- De focus ligt op procesbegeleiding. De primaire doelstelling is het begeleiden van leerlingen naar een einddoel. De leerlingen krijgen in dit proces de kans om te groeien en worden, waar nodig, bijgestuurd door de coach.
- De nadruk ligt ook op competentie-ontwikkelen leren. Het aanleren van vaardigheden gebeurt in stappen, integratie zorgt voor toepassen in samenhang met de betrokken inhoud. Via de omschreven gedragsindicatoren in een SAM-schaal (Schaal voor meting van Attitudes en Vaardigheden) gegoten focussen we op competentie – ontwikkeling. Enkel vaardigheden aanduiden op een

overzichtslijst zou te eng zijn en komt niet tegemoet aan het verwerven van competenties.

- Werkplek en trajectbegeleider samen: het delen van bekommernissen in functie van een gelijk doel scherpt verbinding – verbinding schiept wederzijds begrip – het fundament voor een degelijke begeleidingsrelatie is hierbij gelegd.
- Verschillende delen verspreid over de tijd leveren mee op dan 1 groot geheel: door de opleidingsmomenten te verdelen over meerdere weken, hopen we ook bij de begeleiders een proces in leren begeleiden teweeg te brengen; bewustwording langzaam en gaande weg.

4 Het duaal traject - leerlingen

4.1 INSTAPVOORWAARDEN

Voor het proefproject DUAKLIM werden volgende instapvoorwaarden gehanteerd:

- Leerlingen die willen instappen zijn houder van het diploma TSO Sociale en technische wetenschappen.
- Leerlingen die willen instappen zijn houder van het studiegetuigschrift/diploma derde graad secundair onderwijs BSO 6 verzorging – BSO 7 Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige – BSO 7 Organisatie-assistentie.
- Voor leerlingen die willen instappen en houder zijn van een diploma secundair onderwijs maar uit een ander studiegebied, is een gunstige beslissing van de klassenraad nodig. Deze is echter niet bindend.
- Bijkomende toelatingsvoorwaarden voor kinderbegeleider duaal (regelgeving kinderopvang) zijn:
 - de leerlingen moet minimaal 18 jaar zijn bij aanvang van de arbeidsovereenkomst
 - beschikken over een attest levensreddend handelen bij kinderen
 - en een attest van onberispelijk gedrag (uittreksel uit het strafregister) hebben.

Van de aanvankelijk 20 geïnteresseerde kandidaten zijn er 12 leerlingen die uiteindelijk gekozen hebben voor de nieuwe studierichting kinderbegeleider duaal. Bij Syntra Hasselt was een leerling geïnteresseerd maar schreef zich uiteindelijk toch niet in. De nieuwe studierichting is dan ook niet bij Syntra Hasselt gestart. De beginsituatie van de leerlingen was zeer verschillend. Sommige leerlingen hadden reeds een diploma secundair onderwijs en wilden bijkomend een arbeidsgerelateerd diploma halen, andere leerlingen zijn nog niet in het bezit van een diploma secundair onderwijs.

De 20geïnteresseerden kwamen uit volgende richtingen:

- 7 leerlingen uit 6 Organisatiehulp
- 4 leerlingen uit 6 Verzorging
- 3 leerlingen uit 7 Organisatie-Assistente
- 3 leerlingen uit 6 TSO Schoonheidszorgen
- 3 leerlingen uit 6 TSO Sociaal Technische

School:

"Het moeilijkste aspect is dat er een zeer grote diversiteit aan competenties aanwezig is bij de leerlingen."

4.2 TOELEIDING

De (kandidaat-) leerlingen werden via verschillende kanalen geïnformeerd. Er werden infomomenten georganiseerd voor de leerlingen van de verschillende scholen zelf en een infoavond voor de ouders en leerlingen.

De leerlingen en ouders kregen ook informatie op opendeurdagen en infodagen van de scholen. Daarnaast werd een folder uitgewerkt en informatie verspreid via website en Facebook.

Het blijft natuurlijk een individuele keuze van de leerling en ouders. Zij maken een keuze voor de nieuwe studierichting kinderbegeleider dual.

Studiekeuze – loopbaanbegeleiding

De weg naar deelname aan het traject verliep als volgt.

- 1) Geïnteresseerden konden deelnemen aan een infoavond.
- 2) Ze werden verder geïnformeerd via folder en informeren met folder en wegwijzer: inhoud traject - rechten en plichten leerling dual.
- 3) Een leerling meldt zich schriftelijk aan.
- 4) Er vindt een screening plaats:
 - a. De leerling vult screeningsdocument in
 - b. Er vindt een screeningsgesprek (+/- een uur) plaats.
 - c. De coördinator maakt een screeningsverslag
 - d. Indien er een negatief advies is, vindt er een gesprek met leerling/ouders plaats.
- 5) De klassenraad geeft een advies.
- 6) De leerling krijgt een lijst met mogelijke werkplekken
- 7) De leerling volgt sollicitatietraining.
- 8) De leerling gaat solliciteren.
- 9) De leerling heeft een werkplek.
 - a. Hij/zij start met een persoonlijk opleidingsplan op maat van leerling en werkplek.
 - b. De leerling wordt regelmatig procesmatig bijgestuurd.
 - c. Aan het einde van het traject wordt de leerling geëvalueerd en wordt bekeken of hij/zij de competenties behaalt.
 - d. Tijdens het traject gaat er veel aandacht naar zelfreflectie van de leerling en het eigen leren in handen nemen.

4.3 ADVIES EN SCREENING

De opleiding kinderbegeleider Dual is niet voor elk type leerling geschikt. Niet elke leerling is arbeidsrijp of voelt zich comfortabel bij deze opleidingsvorm. De leerling moet voldoende in staat zijn om op een zelfstandige manier de vastgelegde competenties aan te leren.

In het proefproject DUAKLIM wordt er aan de leerlingen die voor deze nieuwe opleiding kiezen, een advies van de klassenraad gevraagd over de arbeidsrijpheid. Dit advies is niet bindend.

De partners hebben een methodiek ontwikkeld voor de advisering en de screening van de kandidaat-leerling voor kinderbegeleider dual.

Tijdens het project werd duidelijk dat er nog meer gescreend moet worden op verantwoordelijkheid. We stellen vast dat de leerlingen de verantwoordelijkheid zoals de

38 uren-werkweek, de plichten als werknemer en de hoge verwachtingen van de werkgever hebben onderschat. Het screeningsinstrument werd ondertussen aangepast en zal in het schooljaar 2018-2019 gebruikt worden.

4.4 INSCHRIJVING

Bij de start van het nieuwe schooljaar 2017-2018 heeft:

- Sint-Augustinusinstituut in Bree 12 leerlingen ingeschreven.
 - 2 leerlingen zijn in oktober 2017 en 1 leerling in februari 2018 overgestapt naar het regulier onderwijs.
 - 1 leerling zette de opleiding stop eind september nadat ze geen werkplek gevonden had
 - 1 leerling startte een andere opleiding nadat ze geen werkplek vond

Voor 1 leerling werd IBAL (Intensieve begeleiding Alternierend Leren voor jongeren uit Leren en Werken) ingeschakeld. Deze leerling had extra ondersteuning nodig tijdens het leerproces. IBAL kon wel iets betekenen voor de persoonlijke groei van deze leerling maar kon niet het verschil maken in professionele ontwikkeling (de leerling slaagde niet voor het traject). IBAL is een extra troef in dit project. De scholen kunnen hierdoor extra begeleiding inschakelen op maat van de leerling.

- WICO-Sint-Maria in Neerpelt 4 leerlingen ingeschreven.

4.5 DE MATCH VAN EEN LEERLING MET EEN WERKPLEK

In het duale traject gaat de leerling op zoek naar twee werkplekken. De leerling start in oktober in een kinderopvang voor baby's en peuters en vervolgens in maart in een kinderopvang voor schoolgaande kinderen.

De partners in het project stelden een lijst op van kinderopvangvoorzieningen die een erkenning hadden of een mogelijke aanvraag voor erkenning gingen indienen. Er werd overeengekomen dat leerlingen in de opleiding Kinderbegeleider dual zelf de opvangvoorziening(en) contacteren en/of gaan solliciteren. De werkplek kiest op haar beurt de leerling die het best binnen het team van de organisatie past.

De leerlingen kregen vooraf een sollicitatietraining. Deze training (vanuit VDAB) werd voor alle leerlingen van beide scholen georganiseerd. Het gaat over het opmaken van een CV, inoefenen van een sollicitatiegesprek en het schrijven van een sollicitatiebrief.

Als school bereidt je de leerlingen best voor op volgende punten:

- een sollicitatiegesprek op de werkplek is geen garantie voor een arbeidscontract
- adviseer de leerlingen om op meerdere werkplekken te solliciteren

School

“Een leerling heeft zich deze morgen uitgeschreven. Zij is enorm teleurgesteld dat ze goede sollicitatiegesprekken doet maar telkens uit de boot valt. Zij was in de screening de beste kandidaat.”

- leer de leerlingen omgaan met het feit dat er ook andere sollicitanten zijn en dat zij misschien als tweede of als laatste gerangschikt worden ...
- mobiliteit en afstand spelen een belangrijke rol bij het vinden van een werkplek. Houd hier rekening mee, zeker bij het zoeken naar een werkplek voor de doelgroep buitenschoolse opvang.

4.6 OPLEIDINGSPLAN

Voor elke leerling in de opleiding Kinderbegeleider duaal wordt een opleidingsplan uitgetekend door de trajectbegeleider in overleg met de leerling en de werkplek (1 voor baby's & peuters en 1 voor schoolgaande kinderen).

In het project DUAKLIM werd hiervoor het document 'Opleidingsplan – 7 Kinderbegeleider duaal' gebruikt. Bij aanvang van het traject geven de mentor en de trajectbegeleider aan waar de activiteiten uitgevoerd kunnen worden met het oog op het behalen van de (deel-) competenties; op de werkplek, tijdens de lessen, of elders.

Tijdens het verloop van het traject evalueert de mentor samen met de trajectbegeleider of er al dan niet voldoende oefensituaties op de werkplek aan bod zijn gekomen. Indien nodig worden extra oefensituaties voorzien. Dit persoonlijk opleidingsplan heeft als doel maximale leeransen op maat van de leerling te creëren.

Het opleidingsplan wordt toegevoegd aan de overeenkomst (OAO).

4.7 BEGELEIDING VAN DE LEERLING

De leerling wordt op de werkplek begeleid en opgeleid door de mentor. Vanuit de school wordt de leerling begeleid door de trajectbegeleider. De trajectbegeleider staat in voor de opvolging van het opleidingsplan en de begeleiding van de leerling, in overleg met de mentor op de werkplek. Ook andere leerkrachten worden betrokken bij de opvolging van het leerplan.

In het leertraject wordt gebruik gemaakt van een portfolio. Dit is een document waarin de leerling het eigen leerproces vastlegt gedurende het hele jaar. Het is tevens een instrument voor opvolging en feedback voor de drie actoren: leerling, mentor, trajectbegeleider. De portfolio werd gedeeld via google drive en de mentoren die dit doelgericht gebruikten waren hier erg tevreden over. Sommige mentoren zijn echter nog te weinig wegwijs in ICT.

Ook het document "Persoonlijk ontwikkelingsplan" werd goed opgevolgd. Het is belangrijk om in kaart te brengen wat waar geleerd wordt, wat voldoende aan bod is gekomen en waarvoor extra oefensituaties gecreëerd moeten worden.

Een school kan ook beroep doen op het begeleidingstraject IBAL – Intensieve Begeleiding Alternierend Leren – om leerlingen bij de toeleiding en de instap op hun werkplek te ondersteunen.

4.8 VROEGTIJDIGE BEËINDIGING VAN HET DUALE TRAJECT

In de opleiding kinderbegeleider dual zijn er twee modules/trajecten. Indien de eerste module niet werd behaald kan de leerling beslissen om toch de volgende module te starten. De opleiding levert immers twee attesten af.

Eén leerlingen in het project DUAKLIM behaalde de competenties van de eerste module niet. In overleg met de school besliste zij om de module buitenschoolse opvang niet aan te vatten.

4.9 EVALUATIE VAN DE LEERLING

In het project DUAKLIM worden de trajectbegeleider en de mentor van de werkplek opgenomen als stemgerechtigde leden in de klassenraad. De klassenraad is bevoegd om te beoordelen of de leerling al dan niet geslaagd is.

Als lid van de klassenraad kan de mentor aanwezig zijn of zich schriftelijk laten vertegenwoordigen. 6 van de 8 mentoren kozen ervoor om deel te nemen aan de klassenraad. Zij leverden hier een zinvolle inhoudelijke inbreng. We stellen vast dat de mentor het belangrijk vindt om maximaal betrokken te worden in de evaluatie.

Op het einde van het traject evalueert de trajectbegeleider samen met de mentor in een gesprek met de leerling of deze de (deel)competenties bereikt heeft. De prestaties van de leerling worden vastgelegd in een woordrapport. De leerling kan een 'onder voorbehoud' score krijgen voor competenties die niet verworven werden tijdens de eerste module van het traject, maar die verder aan bod komen in de tweede module. Op verschillende momenten tijdens het traject wordt het proces geëvalueerd. Tijdens deze procesevaluatie worden het volgende nagegaan:

- Zijn er voldoende oefensituaties voor de leerling om de competentie te kunnen bereiken? Zo niet worden er extra oefenmomenten ingelast voor die competentie.
- Heeft de leerling een competentie verworven, boekt de leerling nog vooruitgang en wat moet de leerling nog doen om verder te groeien?

De trajectbegeleider en mentor geven de leerling gerichte feedback en leggen deze vast in het portfolio van de leerling. Van de leerling wordt verwacht dat hij hierover reflecteert en de eigen groei in handen neemt.

4.10 AANDACHTSPUNTEN & TIPS

- Hoe bereiken we leerlingen? Momenteel hebben we meer werkplekken dan leerlingen. Werkplekken willen hun kandidaat kunnen kiezen via sollicitatiegesprekken. We stellen vast dat met de lage instroom van leerlingen deze keuzemogelijkheid verloren gaat en de werkplek hierover teleurgesteld is. Werkplekken stellen momenteel sollicitatiegesprekken uit in de hoop dat er zich nog kandidaten inschrijven.
- Selectie van leerlingen: het is belangrijk om hen op voorhand goed te informeren over de modaliteiten van het traject en hun statuut als werknemer met alle rechten en plichten.
- Belang van screening: welk profiel van leerling past in deze opleiding.
- Cruciaal is de bereidheid tot zelfreflectie en eigen leren in handen nemen van de leerling.

- Duaal vraagt een heel andere onderwijskundige aanpak: maximale afstemming op en betrekken van de werkplek, flexibel inzetten van uren, inhouden die aan bod komen op het moment dat zich een leersituatie aanbiedt, ... Dit alles vraagt een andere visie en organisatie.
- Een trajectbegeleider moet maximaal gemotiveerd zijn voor duaal en coachende vaardigheden bezitten om de mentor te coachen in het begeleiden van het leerproces van de leerling. Onderwijs zit met vaste benoemingen. Het is niet evident dat deze mensen over die vaardigheden beschikken. (cfr. minder leerlingen waardoor vast benoemden met voorrang noodgedwongen in duaal moeten stappen.)
- Voldoende uren trajectbegeleiding op de werkvloer is noodzakelijk. Wij gaan voor 3 uren per week (inclusief verplaatsing van trajectbegeleider).

5 Toelichting gebruikte en/of ontwikkelde instrumenten

We hebben in het project zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande tools. De meeste documenten, die gebruikt worden of betrekking hebben op duaal leren, worden hieronder kort beschreven en kunnen via de websites van de partners (zie punt 7) gedownload worden of op eenvoudig verzoek opgevraagd worden. Om het overzicht te bewaren hebben we ze ook opgedeeld per cluster school, werkplek, leerling en anderen.

Tussen () wordt de oorsprong van het document vermeld (Vlaanderen, UniForm of andere organisaties). Wordt het document specifiek voor het proefproject ontwikkeld, dan wordt 'DUAKLIM' als oorsprong vermeld. Voor bestaande documenten die werden aangepast tijdens het proefproject wordt zowel de originele oorsprong als 'DUAKLIM' vermeld.

5.1 SCHOLEN

A. Standaardtraject Kinderbegeleider duaal (Vlaanderen)

Het standaardtraject werd voor elke duale opleiding ontwikkeld. Per opleiding werkten de onderwijskoepels, de betrokken sectoren, Syntra Vlaanderen en de VDAB een standaardtraject uit dat geldt voor alle scholen in het proeftraject.

In het voorjaar 2017 werd het standaardtraject Kinderbegeleider duaal voor het eenjarige specialisatiejaar ontwikkeld. In het standaardtraject Kinderbegeleider duaal werden bijzondere toelatingsvoorwaarden, afgestemd op de regelgeving kinderopvang, opgenomen.

Naar aanleiding van het proefproject 2017-2018 werd het standaardtraject aangepast. Vanaf het schooljaar 2018-2019 wordt een lineaire en een modulaire variant opgenomen in het standaardtraject kinderbegeleider duaal. Scholen zijn dan vrij om te kiezen voor een modulaire of een lineaire werkwijze. Ook is in het najaar 2018 de toelatingsvoorwaarde met betrekking tot de leeftijd aangepast: achttien jaar worden uiterlijk in het schooljaar waarin met de opleiding kinderbegeleider duaal wordt gestart.

Het aangepaste standaardtraject 2018-2019 kun je downloaden via:

http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/Kinderbegeleider%20%28specialisatiejaar%20bso%29_0.pdf

B. Beroepskwalificatiedossier Kinderbegeleider baby's en peuters en Beroepskwalificatiedossier Kinderbegeleider schoolgaande kinderen (Vlaanderen)

Een beroepskwalificatie bepaalt wat je moet kennen en kunnen om een bepaald beroep uit te oefenen. Een beroepskwalificatie is een afgerond en ingeschaald geheel van competenties, goedgekeurd door de Vlaamse regering, waarmee een beroep kan worden uitgeoefend. De Vlaamse kwalificatiestructuur brengt kwalificaties onder op 8 niveaus, van basisonderwijs tot universiteit. De beroepskwalificaties van kinderbegeleider baby's & peuters en kinderbegeleider schoolgaande kinderen werd op 21 april 2017 erkend door de Vlaamse regering. Het beroep van kinderbegeleider is ingeschaald op niveau 4.

Momenteel wordt de beroepskwalificatie aangepast. De huidige versie is te downloaden via

https://app.akov.be/pls/pakov/f?p=VLAAMSE_KWALIFICATIESTRUCTUUR:BEROEPSKWALIFICATIE:::::P1020_BK_DOSSIER_ID:461

en

https://app.akov.be/pls/pakov/f?p=VLAAMSE_KWALIFICATIESTRUCTUUR:BEROEPSKWALIFICATIE:::::P1020_BK_DOSSIER_ID:1762

C. Jaarplan Duaal Ieren (DUAKLIM)

Aan het begin van het schooljaar wordt een jaarplan gemaakt. Het jaarplan is een belangrijk planningsinstrument voor de aan te reiken inhoud en vaardigheden. Dit jaarplan wordt flexibel gebruikt nl. wanneer de werksituatie en of de leerling nood heeft aan theoretische kaders worden deze aangereikt. Het tijdstip wordt mede bepaald door de werkplek. Zo proberen we de transfer werkplek - lesgebeuren maximaal te benutten (zie bijlage 1).

D. Jaarkalender (DUAKLIM)

Aan het begin van het schooljaar wordt door de school een jaarkalender gemaakt met werkplekdagen en lesdagen.

De maand september wordt benut om de leerlingen een stevige basis te geven vooraleer ze op de werkplek in een groepsopvang voor baby's en peuters aan de slag gaan. Zo ook enkele weken in maart vooraleer ze naar de buitenschoolse opvang gaan. Leerlingen zonder diploma secundair onderwijs volgen 8 lessen per week beroepsgerichte vorming en 6 lessen per week algemene vorming (om een diploma algemeen secundair onderwijs te behalen). Voor leerlingen die reeds hun diploma algemeen secundair onderwijs behaald hebben, kiezen we ervoor om hen 6 uren extra ervaringen te laten opdoen in het werkveld.

In de buitenschoolse opvang hebben we ervoor gekozen om wekelijks 3 kindvrije uren in te plannen. Deze uren kunnen leerlingen benutten voor voorbereiding van activiteiten of verdieping in aspecten van de buitenschoolse opvang. De werkplek en trajectbegeleider stellen hiervoor samen een actieplan op.

- Bijlage 2: jaarkalender groepsopvang kinderen 0 tot 3 jaar voor leerlingen zonder diploma secundair onderwijs
- Bijlage 3: jaarkalender groepsopvang kinderen 0 tot 3 jaar voor leerlingen met diploma secundair onderwijs
- Bijlage 4: jaarkalender groepsopvang schoolgaande kinderen voor leerlingen zonder diploma secundair onderwijs
- Bijlage 5: jaarkalender groepsopvang schoolgaande kinderen voor leerlingen met diploma secundair onderwijs

E. Methodiek screening en advisering (DUAKLIM)

Voor de start van het schooljaar 2017-2018 werd een methodiek uitgewerkt voor de screening van de kandidaat-leerling voor nieuwe opleiding kinderbegeleider dual. Het document werd ondertussen aangepast en is bruikbaar voor zowel kinderbegeleider dual als zorgkundige dual (zie bijlage 6).

Het screeningsinstrument wordt ingevuld door de kandidaat-leerling en vervolgens gelezen door een vertegenwoordiger van de school (trajectbegeleider of coördinator van dual leren). Vervolgens vindt er een gesprek plaats tussen de school en de leerling. De vragen uit het screeningsinstrument over het 'beroepenfilmpje' (VDAB) worden eerst gesteld. Daarna worden, aan de hand van de STARR-methodiek, enkele (eventueel de drie hoogste en de drie laagste scores) concrete ervaringen bevraagd .. Indien nodig worden nog bijkomende vragen gesteld.

De school brengt alle gegevens samen om in te schatten hoe de leerling zich zal gedragen op de werkplek en schat de mate van arbeidsrijpheid en zelfreflectie in.

De coördinator en de trajectbegeleider bespreken samen waarin de leerling sterk en minder sterk is, formuleren samen het advies over de geschiktheid van de leerling voor de opleiding dual leren en leggen dit voor aan de klassenraad.

F. Persoonlijk Opleidings- en Persoonlijk Actieplan - Kinderbegeleider dual (UniForm – DUAKLIM)

Het document is een persoonlijk opleidingsplan met als doel maximale leerkansen op maat van de leerling te creëren.

De activiteitenlijst (voor zowel baby's & peuters - bijlage 7 en schoolgaande kinderen - bijlage 8) omvat al de taken/activiteiten die een leerling binnen het traject Kinderbegeleider dual op de werkplek kan en mag uitvoeren.

Voor elke beroepskwalificatie werd een **opleidingsplan** gemaakt. Je vindt op de website van UniForm en van het Limburgs Steunpunt Kinderopvang een specifiek opleidingsplan voor Kinderbegeleider dual – Baby's en peuters (bijlage 8) en een voor Kinderbegeleider dual – Schoolgaande kinderen (bijlage 9).

Bij aanvang van het traject geven de mentor en de trajectbegeleider aan waar de activiteiten uitgevoerd worden met het oog op het behalen van de (deel-) competenties. Hiervoor zijn drie kolommen (werkplek – lessen – elders) voorzien. Indien de kolom 'elders' wordt aangekruist, noteert de trajectbegeleider in samenspraak met de mentor welke acties of aanpassingen er nodig zijn om de leerling de kans te geven deze (deel-) competentie te behalen. Hiervoor wordt het document 'Persoonlijk Actie Plan - document 2' (bijlage 10 Persoonlijk Actie Plan – Kinderbegeleider Dual – Baby's & peuters en bijlage 11 Persoonlijk Actie Plan – Kinderbegeleider Dual – Schoolgaande kinderen) gebruikt.

Ter ondersteuning van het persoonlijk opleidingsplan kunnen de trajectbegeleider en/of mentor gebruik maken van de andere bestaande ondersteuningsdocumenten zoals de 'Handleiding opmaak POP (Klimkracht – UniForm)' (bijlage 13), 'Handvatten POP (Klimkracht – UniForm)' (bijlage 14), 'Invuldocument POP (Klimkracht – UniForm)' (bijlage 15), 'Competentiegroeier (Klimkracht – UniForm)' (bijlage 16). Deze zijn eveneens op de website te vinden.

5.2 WERKPLEKKEN

A. Infobrochure voor kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang i.v.m. duaal leren (Diverscity en VIVO)

De infobrochure werd uitgewerkt door de sectorverantwoordelijken VIVO en Diverscity. Deze infobrochure richt zich op kinderdagverblijven en buitenschoolse groepsopvang die een werkplek willen worden voor een duale studierichting.

https://www.diverscity.be/assets/originals/1LaQly-pnJ_38aaEsRew7nxj7IbUUDqnJ.pdf

B. Inspiratielijst kindvrije uren in de buitenschoolse opvang – Kinderbegeleider duaal

Tijdens het traject zal de leerling op twee verschillende werkplekken aan het werk gaan, enerzijds in een opvang voor baby's en peuters en anderzijds in een buitenschoolse opvang. In de buitenschoolse opvang zijn het aantal kinduren echter relatief beperkt, maar kunnen de leerlingen ook werkervaringen opdoen tijdens kindvrije uren. Door verschillende partners werd voor de leerlingen van de opleiding Kinderbegeleider duaal een inspiratielijst van mogelijke activiteiten voor deze kindvrije uren opgesteld. Het gaat om activiteiten die in de buitenschoolse opvang worden voorbereid onder supervisie en in overleg met de verantwoordelijken van de buitenschoolse opvang.

Deze lijst is te downloaden via de website van VIVO of Diverscity.

[https://www.vivosocialprofit.org/media/docs/ESF%20Duaal%20Optimaal/Inspiratielijst%20kindvrije%20uren%20Duaal%20Leren%20Kinderbegeleider%20\(definitief\).pdf](https://www.vivosocialprofit.org/media/docs/ESF%20Duaal%20Optimaal/Inspiratielijst%20kindvrije%20uren%20Duaal%20Leren%20Kinderbegeleider%20(definitief).pdf)
en/of <https://www.diverscity.be/thema-s/duaal-leren/inspiratielijst-kindvrije-uren-duaal-leren-kinderbegeleider>

C. Activiteitenlijst (UniForm – DUAKLIM)

Bij de start van dit proefproject hebben we in eerste instantie gebruik gemaakt van wat er was nl. de activiteitenlijst van UniForm voor het begeleiden in de groepsopvang (lijst voor baby's en peuters, lijst voor buitenschoolse opvang). Uit ervaring blijkt nu dat we de lijst zullen moeten aanpassen en afstemmen op duaal leren.

▪ **Baby's en peuters duaal**

De activiteitenlijst (zie bijlage 7) geeft aan welke concrete handelingen de leerling kan stellen in de opleidingsmodule Baby's en peuters duaal. Ze dient te worden toegevoegd aan de werkpostfiche en kan helpen bij het concretiseren van de handelingen en/of de te verwachte taken in de specifieke voorziening voor die betrokken leerling.

▪ **Activiteitenlijst schoolgaande kinderen duaal**

De activiteitenlijst (zie bijlage 8) geeft aan welke concrete handelingen de leerling kan stellen in de opleidingsmodule Schoolgaande kinderen duaal. Ze dient te worden toegevoegd aan de werkpostfiche en kan helpen bij het concretiseren van de handelingen en/of de te verwachte taken in de specifieke voorziening voor die betrokken leerling.

D. Evaluatietool kinderbegeleider duaal (UniForm - DUAKLIM)

De evaluatietool Kinderbegeleider (bijlage 17) duaal vindt z'n oorsprong in de evaluatietool van '7 Kinderzorg' met uitbreiding voor het schoolse deel. Deze

evaluatietool is procesmatig opgebouwd en maakt het mogelijk om competentieontwikkelen te werken. Ze is tot stand gekomen via afstemming van onderwijs en werkplek en wordt door de meeste voorzieningen in Limburg gebruikt. Dit verhoogt de efficiëntie en kwaliteit, enerzijds door het gebruik van één tool, anderzijds via de ondersteuning vanuit de mentoropleiding. Juist omwille van het groot draagvlak in de sector werd gekozen om hiermee verder te werken mits kleine aanpassingen in functie van de nieuwe opleiding kinderbegeleider dual.

De concordantielijst maakt de concrete link met het dual traject. Verschillen situeren zich evenwel in het betrekken van de werk- én schoolcomponent alsook de beoordeling op het einde van het traject zijnde behaald of niet behaald, telkens voor de beide componenten.

De voorbereiding vertrekt bij de **leerling**. De leerling vult het document in. De focus ligt op het gedrag dat de leerling stelt. De leerling onderlijnt het gedrag dat van toepassing is en kan hierbij, indien nodig, voorbeelden aanhalen. Zo leert de leerling een beeld te krijgen van het eigen functioneren. Uiteraard dient de trajectbegeleider doorheen de 3de graad dit proces te begeleiden. Dit bereidt de leerling eveneens voor op het werkveld, waarin reflectie en functioneringsgesprekken onderdeel zijn van de toekomstige job.

Het gebruik van een verschillende kleur voor de evaluatiemomenten op één document geven duidelijk de evolutie weer van het proces van de leerling tijdens het traject.

Bij de tussentijdse evaluatie worden door de leerling de eigen sterke punten opgenoemd. Tevens geeft de leerling groeipunten aan en doet voorstellen om deze aan te pakken.

De **mentor** bereidt in overleg met het team de evaluatie voor. De mentor onderlijnt de handeling die overeenstemt met het gedrag van de leerling. De **focus** ligt op het **gedrag** van de leerling. Indien nodig, geeft de mentor concrete voorbeelden. Het is belangrijk dat de mentor het proces dat de leerling doormaakt, kent.

Documenten ter ondersteuning van het evaluatiegesprek:

- het **feedbackblad** (zie bijlage 18), dat liefst dagelijks wordt ingevuld, hetzij door de mentor, hetzij door de leerling en bij voorkeur door beiden;
- de **activiteitenlijst** (bijlage 7 en 8): deze geeft aan welke activiteiten de individuele leerling op de betrokken werkplek kan uitvoeren. *

We focussen hierbij op het belang van enkele fundamentele eigen aan dual leren.

Enerzijds is er de samenwerking tussen mentor en trajectbegeleider; zij dragen samen het leerproces van de leerling. Anderzijds is er de integratie van theoretische inzichten i.f.v. professioneel handelen: school en werkplek zijn 1 onlosmakelijk geheel.

E. Voorbeeld logboek/persoonlijk Ontwikkelingsplan/persoonlijk Actieplan (UniForm –DUAKLIM)

Het persoonlijk ontwikkelingsplan en bijhorend actieplan helpt de leerling om de leerervaringen (feedback, reflectie, beoordelingen, ...) in kaart te brengen en om te zetten naar gedrag gericht op verdere ontwikkeling. Concreet zal de leerling hier formuleren hoe hij groeipunten meeneemt en omzet naar een actie gericht op een volgende stap in zijn leren. Voor de trajectbegeleider en mentor is het persoonlijk ontwikkelingsplan een instrument om feedback te geven aan de leerling.

Het logboek en Persoonlijk Ontwikkelingsplan kan ook digitaal gebruikt worden. Dit heeft het voordeel dat zowel de leerling, de trajectbegeleider en de mentor hierin kunnen werken.

F. Voorbeeld feedbackbladen van mentor en trajectbegeleider (UniForm – DUAKLIM)

Regelmatige feedback, bij voorkeur meerdere keren per dag, helpt de leerling in het leerproces. Zowel de leerling als de mentor en trajectbegeleider kunnen de feedback noteren op het feedbackblad (bijlage 18). Dit geeft de leerling een duidelijk beeld van de huidige competenties en de mogelijkheid het eigen leerproces bij te sturen.

5.3 MENTOR

A. Mentoropleidingen (UniForm)

Voor de opleiding kinderbegeleider duaal werd aan de bestaande mentoropleiding een extra sessie toegevoegd (zie hoofdstuk 2 deel 3 Mentoropleiding).

In de duale opleiding is ervoor gekozen om mentor en trajectbegeleider samen deze vorming te laten volgen. Hiermee beoogden we dat beiden elkaar in hun rol beter leerden kennen en 'dezelfde taal' spreken over begeleiding en evaluatie van leerlingen.

B. Functieprofiel mentor (UniForm)

We gebruikten bij de start het functieprofiel van de mentor dat eerder werd opgemaakt door onderwijs en werkveld en gebundeld door UniForm. De rol van de mentor in het duale traject is echter fundamenteeler dan in bestaande begeleidingen binnen stage. De mentor en trajectbegeleider ondersteunen samen het proces van de leerling, zij coachen samen de leerling. De trajectbegeleider coacht evenzeer de mentor mee gezien zijn rol in het duaal traject onontbeerlijk is. Het profiel van de trajectbegeleider/mentor in duaal leren vindt u in bijlage 20.

5.4 LEERLINGEN

A. Folder voor de leerling en hun ouders (DUAKLIM)

De scholen hebben een eigen folder duaal leren ontwikkeld en een infobrochure (voorbeeld in bijlage 21 en 22).

B. Infomap Kinderopvang (Kind & Gezin)

Kind en Gezin heeft heel wat folders en brochures ontwikkeld. Deze kunnen interessant zijn voor leerlingen die de opleiding kinderbegeleider duaal willen volgen.

De Infomap Kinderopvang is een praktisch werkinstrument met handige basisinformatie voor wie baby's en peuters opvangt. Volgende hoofdstukken komen aan bod: Ouders, Veiligheid, Kinderen, Voeding en beweging, Diversiteit en toegankelijkheid, Ziekte.

De infomap kun je downloaden via de website van Kind & Gezin:
<https://www.kindengezin.be/brochures-en-filmpjes/brochures/>

6 Nuttige links

A. De partners van het project DUAKLIM

- Limburgs Steunpunt Kinderopvang vzw
<https://www.limburg.be/kinderopvang>
- Steunpunt Onderwijs provincie Limburg - UniForm
<http://onderwijs.limburg.be/>
<http://stagedatabank.eu/>
- School SAB
<http://www.augustinus-bree.be>
- School WICO
<http://smn.wico.be>
- Syntra Hasselt
<https://www.syntra-limburg.be>

B. Info over duaal leren (regelgeving, erkenning, ...)

- Syntra Vlaanderen
<https://www.syntravlaanderen.be/duaal-leren>
- Onderwijs
https://www.onderwijskiezer.be/v2/secundair/sec_duaal_leren.php
<https://www.onderwijs.vlaanderen.be/nl/leer-op-school-en-op-de-werkvloer>
<http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/duaal-leren>
- Duaal leren
<https://www.duaalleren.org/>
- Diverscity
<https://www.diverscity.be/thema-s/duaal-leren>
- VIVO
<https://www.vivosocialprofit.org/deeltijds-leren-deeltijds-werken-dldw329>
- Vlaamse kwalificatiestructuur
<http://www.vlaamsekwalificatiestructuur.be>

C. Anderen

- UniForm – begeleidingsdocumenten
<http://stagedatabank.eu/>
- Kind & Gezin
<https://www.kindengezin.be>

- VDAB
<https://www.vdab.be/tv/video/begeleider-kinderopvang>
<https://www.vdab.be/tv/video/begeleider-buitenschoolse-kinderopvang>
- Ervaringsbewijs begeleider buitenschoolse kinderopvang:
<https://www.werk.be/online-diensten/ervaringsbewijs>
<http://www.limburg.be/kinderopvang>
- De speelbank - VVSG
<http://www.speelbank.be>
- ESF-Agentschap
<https://www.esf-agentschap.be>

7 Info en contactgegevens – Partners DUAKLIM

- 1) Limburgs Steunpunt Kinderopvang vzw
 Algemeen coördinator: Irène Bosmans
 Provinciehuis Blok H – 5/16
 Universiteitslaan 3
 3500 Hasselt
 Tel.: 011 30 59 40
- 2) Steunpunt Onderwijs provincie Limburg – UniForm
 Projectcoördinator UniForm: Heidi Gerits
 Stafmedewerker Leren en Werken: Kristien Kerkhofs
 Universiteitslaan 1
 3500 Hasselt
 Tel. 011 23 82 48
- 3) Vzw KSOB Sint-Augustinusinstituut
 Technisch adviseur coördinator: Livina Van Esser
 Sint-Jacobstraat 12
 3960 Bree
 Tel. 089 46 19 26
- 4) Vzw Sint-Maria Wico Campus
 Campusdirecteur: Ignace Van Herck
 Stationsstraat 74
 3910 Neerpelt
 Tel. 011 64 21 13
- 5) Syntra Limburg – Campus Hasselt
 Coördinator Leertijd: Sven Brouwers
 Gouverneur Verwilghensingel 40
 3500 Hasselt
 Tel. 011 30 32 27

8 Info en contactgegevens - Werkplekken

- 1) Contactgegevens werkplekken baby's en peuters (bijlage 23)
- 2) Contactgegevens werkplekken schoolgaande kinderen (bijlage 24)

9 Bijlagen

- 1) Jaarplan Kinderbegeleider Duaal 2017-2018
- 2) Kalender 2017-2018 KBDuaal – leerlingen zonder diploma SO-B&P
- 3) Kalender 2017-2018 KBDuaal – leerlingen met diploma SO-B&P
- 4) Kalender 2017-2018 KBDuaal – leerlingen zonder diploma SO-BKO
- 5) Kalender 2017-2018 KBDuaal – leerlingen met diploma SO-BKO
- 6) Methodiek screening en advisering
- 7) Activiteitenlijst groepsopvang voor baby's en peuters
- 8) Activiteitenlijst groepsopvang schoolgaande kinderen
- 9) Opleidingsplan baby's en peuters
- 10) Opleidingsplan schoolgaande kinderen
- 11) Persoonlijk Actieplan baby's en peuters
- 12) Persoonlijk Actieplan schoolgaande kinderen
- 13) Handleiding opmaak POP
- 14) Handvatten POP
- 15) Invuldocument POP
- 16) Competentiegroeier
- 17) Evaluatietool
- 18) Feedbackblad
- 19) Logboek
- 20) Profiel van de trajectbegeleider/mentor in duaal leren
- 21) Folder voor leerlingen
- 22) Infobrochure voor leerlingen
- 23) Contactgegevens baby's en peuters
- 24) Contactgegevens schoolgaande kinderen